

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra Sind (Danske Klassikere)

Citation: Knudsen, Jakob: "Sind", i Knudsen, Jakob: *Sind*, udg. af Esther Kielberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1996, s. 222. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj02val-shoot-idm140237360504448/facsimile.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Sind

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

*Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)*

## 12. Fuldkommenhedslængselens tema

*Sind* indgår i en lang række litterære tematiseringer af idealismen, menneskets problematiske, men uomgængelige længsel efter det absolutte. I europæisk litteratur vil man uvilkårlig nævne Cervantes som den, der indleder traditionen – *Don Quijote* er (ifølge den tjekniske forfatter Milan Kundera) i sin flertydighed den første moderne europæiske roman. Herhjemme starter tematiseringen vel med Holbergs veloplagte gennemhænglinger af sine fantastier; en af de berømteste er Erasmus Montanus, måske netop fordi han er sat i et tvetydigt lys. Temaet markerer sig tydeligt fra og med romantikkens sene fase med Schacks *Phantasmerne* (1857) og i den tidlige naturalismes år, først med Brandes' tordentale mod 'vor Litteraturs stærkt abstracte Idealisme', siden adskilligt mere flertydigt i J.P. Jacobsens *Niels Lyhne* (1880) og med Pontoppidans Emanuel Hansted i *Det forjættede Land* – i romanen kaldes Emanuel netop 'Don Quixotes Genganger'.

Tematiseringen af idealiteten er fortsat op gennem det 20. århundrede, hvor vi får en romanfigur som Martin A. Hansens bevægende *Lykkelige Kristoffer* (1945) – andre eksempler kunne nævnes. Inden for de senere år er fuldkommenhedslængselen beskrevet i besk og ekstrem form af Tage Skou-Hansen hos Aksel i *Det andet slag*, tredje del af hans 4-binds romanværk *Fortællinger fra det runde bord* (1986–1991). Aksel er en mand, som brænder op i sin tørst efter et væsentligt liv, og hvis længsel ligesom Anders' længsel i *Sind* gør et uafstyrligt indtryk på ungdomsvennerne, fordi den med Skou-Hansens egne ord 'på radikal vis tilspidser en længsel som alle personer bærer i sig, en søgen (...) ind til en væsenskerne'.<sup>12</sup> Hvor Anders kæmper, opfyldt af en retfærdighedsfølelse, der ham selv uafvidende efterhånden blander sig med jalousi, tvinger idealiteten Aksel til at 'begå en handling, som kun var imod alting'. Han forkaster vennernes demokratisk-humanistiske idealer og melder sig ind i den tyske hær på et tidspunkt, da alt tyder på, at Tyskland vil tabe krigen; det kan altså ikke være flokfiellesskabets ideologiske begejstring, han søger. Snarere søger han ud over grænserne mod det torune, mod sindsbevægelsen som sådan. Han skriver hjem: 'Hele landsbyen brændte (...). Men jeg så en stor fugl, der